

3 Kända ombyggnader, förändringar och underhållsarbeten

3.1 Källor och litteratur

Melin, Pia, *Fåfångans förgänglighet. Allegorin som livsspegel hos Albertus Pictor (diss.)*, Stockholm 2006.

Nisbeth, Åke, *Österunda kyrka, Upplands kyrkor 126*. Utan årtal. (UK)

Orgelinventarium, Einar Ericis inventering över bevarade klassiska kyrkoglar, nyutgivet av R. Axel Unnerbäck. Stockholm 1988.

Vägvisare till kyrkorna i Uppsala län, Uppsala 1997 (VV)

Upplandsmuseets arkiv. Fotografier och handlingar i topografiska arkivet. (UM)

Tidningsklipp: Enköpingsposten (EP)

3.2 Kronologisk förteckning

Årtal	Händelse	Källa
1275-1325	Österunda kyrka byggdes under årtiondena kring år 1300. Den byggdes av gråsten och tegel som en rektangulär salkyrka med sakristia i norr. Kyrkan hade från början ett högt tunnvalv av trä. Fönstret i korgaveln hade masverk av kalksten och glasmålningar. Övriga fönster var små och fönster saknades i norrväggen.	UK s 3
1425-50	Hela kyrkan försågs med kalkmålningar invändigt. Målningarna utfördes av den sk Mälardalsskolan. Endast fragment finns bevarade av dessa målningar.	UK s 6
1450-1500	Vapenhuset byggdes i söder utanför långhusets sydportal. Tre stjärnvalv av tegel slogs över långhus och kor. När valven var nyslagna försågs de med målningar av Albertus pictor.	UK s 3 Melin s 56
1700-t	Under 1700-talet överkalkades de medeltida målningarna.	Melin s 56
1740-talet	Sakristians murar befann sig i ett dåligt skick med stora sprickor.	UK s 4
1748	Yttre reparation av kyrkan utfördes av murmästaren Anders Lindberg från Uppsala. Kyrkan avfärgades i gult med vita pilastrar och fönsteromfattningar.	UK s 4
1750-talet	Kyrkan fick ny predikstol och försågs med ny bänkinredning som ersatte de äldre bänkarna. Församlingen beslutade att hugga upp större kyrkfönster. 1758 upphöggs korfönstret till större storlek, det medeltida masverket av kalksten bröts bort och ett nytt blyspröjsat fönster sattes in. 1759 bröts ett helt nytt fönster upp i norrväggen av murmästaren Anders Bengtsson från Norrby.	UK s 4
1752	En ljuskrona skänktes till kyrkan av friherre C. G. Duvall på Mjölkebo.	UK s 15
1755	Predikstolen skänktes till kyrkan. Den placerades ovanför altaret och tavlan på korgen av Kristi förklaring utgjorde altartavla. Samtidigt tillkom de bägge skulpturerna i koret som då flankerade predikstolen. Läktaren byggdes av snickaren Wahlström	UK s 14
1765	Klockstapeln, väster om kyrkogården, uppfördes av verkmästaren Strandberg från Sala.	UK s 16
1760-t	Kyrkans dåliga murverk omtalades och östgaveln riskerade att rasa.	UK s 4
1770-t	Nya ankarjärn insattes i murarna i stället för de gamla som hade brustit.	UK s 4
1781	Gavelpartierna byggdes om. Gavelröstena gjordes lägre. En profilerad takfotslist av tegel murades. En ny portal togs upp i västgaveln. En ny takkonstruktion byggdes. Arbetena utfördes av murmästaren Nils Berg från Västerås.	UK s 4

1795	Timglaset på predikstolen skänktes till kyrkan.	UK s 14
1810-t	Den medeltida taktäckta bogårdsmuren ersattes av den nuvarande kallmurade gråstensmuren.	
1815	Kyrkans första kända orgel byggdes av Anders Svanström i Strängnäs.	
1844	Orgeln byggdes om av Per Gullbergsson från Lillkyrka. Verket förändrades helt men fasaden bibehölls.	UK s 14
1880	En mer genomgripande restaurering genomfördes 1880 då den fasta inredningen förnyades medan stommen lämnades orörd. Predikstolen flyttades från sin plats över altaret. En ny öppen bänkinredning tillkom. Läktaren från 1755 byggdes om så att den fick sitt insvängda mittparti.	UK s 4-6, 14
1961	En utvändig restaurering genomfördes. Vapenhusets blinderingar på gavelröstet frilades.	UK s 6
1962	En stor invändig restaurering genomfördes efter förslag av arkitekt C. O. Deurell, Stockholm. Kalkmålningarna från 1400-talet knackades fram och konserverades av konservator Sven Carlsson, Gimo. Nytt altare med altarskrank tillkom, västpartier under läktaren omgestaltades. Nytt golv av tegel lades in. Samtliga äldre inventarier konserverades. Orgeln renoverades och tillbyggdes med pedaler.	UK s 6, 14 Orgelinventarium s 406
1964	Kyrkans medeltida dopfunt togs åter i bruk efter det att den försetts med en ny fot.	UK s 15
1974	Korfönstret I öster försågs med glasmålningar av konstnären Harald Lindberg, Arholma. Glasmålningarna fogades samman med blyspröjsar av firman N. P. Ringström, Stockholm.	EP 25.6-74
1980	Isolering av valvens ovansida. Byte av fönsterbågar. De yttre bågarna de södra fönstren bytes ut.	UM
1981	Tjarning och rödfärgning av klockstapeln utfördes.	UM
1985	Länsstyrelsen gav tillstånd till nybyggande av personalrum och församlingssal vid kyrkan. Byggnaden uppfördes norr om kyrkogården väster om kyrkogårdsgrinden efter ritningar av Bjerking AB.	UM
	Raä gav tillstånd till brottsförebyggande åtgärder i form av dokumentation och märkning av inventarier.	UM
1993	Klockstapeln tjärades och rödfärgades.	UM
1990-t	Den gamla svartplåtstäckningen på långhusets norra takfall ersattes av ett nytt skivtäckt, falsat plåttak av galvaniserad stålplåt.	UM
1995	Uppgift finns i Upplandsmuseets arkiv om att församlingen avsåg att laga fasadputsen och ersätta cementputs med kalkputs samt avfärga med kalkfärg. Dokumentation av eventuellt utförda arbeten saknas.	UM
1998	Länsstyrelsen beviljade tillstånd till placering av ljusbärare i kyrkan.	UM
2008	Länsstyrelsen beviljade tillstånd till byte av takplåt på sakristian. Arbeten ska utföras sommaren 2008.	UM